

មេរៀនទី៦៖ ការគោរពចំពោះភាពចម្រុះ និងភាពខុសគ្នា

DIFFERENCE AND RESPECT FOR DIVERSITY

ខ្លឹមសារ នៃ មេរៀន

វត្ថុបំណងនៃមេរៀន

សំណួរបំផុស

១. សេចក្តីផ្តើម

២. និយមន័យ

ក. ភាពចម្រុះ និងភាពខុសគ្នា

ខ. ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌

គ. សមាសភាគផ្សេងៗនៃភាពចម្រុះវប្បធម៌

៣. ភាពដូចគ្នា និងភាពខុសគ្នារបស់មនុស្ស

ក. ភាពដូចគ្នារបស់មនុស្ស

ខ. ភាពខុសគ្នារបស់មនុស្ស

គ. សារប្រយោជន៍នៃវប្បធម៌សម្រាប់ការរស់នៅរបស់មនុស្ស

៤. សារៈសំខាន់នៃសន្តិសិទ្ធិទូទៅរបស់អង្គការ UNESCO ចំពោះវប្បធម៌ចម្រុះ

៥. ការចូលរួមគាំទ្រភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌

៦. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

វត្ថុបំណងនៃមេរៀន

វិជ្ជាសម្បទា	កំណត់បាននូវបញ្ញត្តិនៃភាពចម្រុះនិងភាពខុសគ្នា ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ សមាសភាគផ្សេងៗនៃភាពចម្រុះ ភាពដូចគ្នានិងភាពខុសគ្នារបស់មនុស្ស សារៈប្រយោជន៍នៃវប្បធម៌សម្រាប់ការរស់នៅរបស់មនុស្ស សារៈសំខាន់នៃសន្តិសិទ្ធទូទៅរបស់អង្គការយូណេស្កូ និងការចូលរួមគាំទ្រភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌។
បំណិនសម្បទា	បកស្រាយបានពីបញ្ញត្តិនៃការគោរពចំពោះភាពចម្រុះ និងភាពខុសគ្នា ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ សមាសភាគផ្សេងៗនៃភាពចម្រុះ ភាពដូចគ្នានិងភាពខុសគ្នារបស់មនុស្ស សារៈប្រយោជន៍នៃវប្បធម៌សម្រាប់ការរស់នៅរបស់មនុស្ស សារៈសំខាន់នៃសន្តិសិទ្ធទូទៅរបស់អង្គការយូណេស្កូ និងការចូលរួមគាំទ្រភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌។
ចរិយាសម្បទា	លើកទឹកចិត្ត និងជំរុញស្មារតី ឱ្យមានការចូលរួមយ៉ាងសកម្ម ក្នុងការគាំទ្រភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ តាមរយៈការធ្វើសកម្មភាពផ្សេងៗ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់មនុស្សជាតិដែលកំពុងរស់នៅលើភពផែនដីស្រស់ស្អាតរបស់យើងនេះ។

PRE TEST

១. តើពាក្យ	វប្បធម៌ នៅក្នុងមេរៀននេះគឺជាអ្វី?
២. ហេតុអ្វីបានជា	វប្បធម៌ មានសារៈសំខាន់?
៣. តើអ្វីទៅជា	ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌?
៤. ហេតុអ្វីបានជា	ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌មានសារៈសំខាន់?
៥. ហេតុអ្វីបានជា	យើងត្រូវគោរពភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌?

- Participants are divided into 17 groups. Each group consists of 3 (1 management team, and 2 teacher trainers).
- Spend about 15 minutes to discuss and answer the questions on the left-hand side.
- They, then, present their answers to the class.
- NIE trainer leads and facilitates these discussions.

VIDEO CLIPS

<https://www.youtube.com/watch?v=FOEB87B0Zas> (What is culture and tradition?)

<https://www.youtube.com/watch?v=RwSYrsjTiW4&t=9s&pp=ygUVY3VsdHVyZXMgb2YgdGhlIHdvcmxk>

សំណួរចម្បង

សំណួរ	ចម្លើយ	
១. តើពាក្យ វប្បធម៌ នៅក្នុង មេរៀននេះ គឺជាអ្វី?	វប្បធម៌ គឺជាគំនិតទូលំទូលាយ ដែលគ្របដណ្តប់ទិដ្ឋភាពជាច្រើននៃសង្គមមនុស្ស ដូចជា៖	
	1. អាកប្បកិរិយា និងជំនឿ៖	របៀបរស់នៅរបស់មនុស្ស ដូចជាភាសា សាសនា សិល្បៈ អាហារ ទំនៀមទម្លាប់សង្គម និងតម្លៃ
	2. ការសិក្សារៀនសូត្រ និងការបញ្ជូនបន្ត៖	បន្តពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយ តាមរយៈការបង្រៀន ការធ្វើត្រាប់តាម និងទំនាក់ទំនងសង្គម និង
	3. ការប្រាស្រ័យទាក់ទងដោយប្រើប្រាស់និមិត្តសញ្ញា៖	កាយវិការ វត្ថុផ្សេងៗ ពិធីសាសនា និងការស្លៀកពាក់។

២.
ហេតុអ្វី
បានជា
វប្បធម៌
មាន
សារៈ
សំខាន់
?

សម្រាប់បុគ្គល៖

- ជួយយើងឱ្យយល់ថាតើយើងជានរណា និងមកពីណា (**អត្តសញ្ញាណ និងកម្មសិទ្ធិ**)
- ផ្តល់ឱ្យយើងនូវសំណុំនៃតម្លៃ និងជំនឿដែលជួយយើងឱ្យយល់អំពីពិភពលោក (**តម្លៃ និងអត្ថន័យ**)
- បង្រៀនយើងនូវជំនាញ និងចំណេះដឹងសម្រាប់រស់នៅក្នុងសង្គម (**ជំនាញ និងចំណេះដឹង**) និង
- ទំនៀមទម្លាប់ និងពិធីសាសនា អាចផ្តល់នូវអារម្មណ៍សុខស្រួល និងសុវត្ថិភាព (**សុវត្ថិភាព**) ។

សម្រាប់សង្គម៖

- ផ្តល់នូវតម្លៃ និងបទដ្ឋានរួម ព្រមទាំងជំរុញកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការកាត់បន្ថយជម្លោះ (**ភាពស្ថិតស្ថេរក្នុងសង្គម**)
- ទាក់ទាញទេសចរណ៍ និងការវិនិយោគ ដែលអាចជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច (**ការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច**)
- ផ្តល់នូវទស្សនវិស័យខុសៗគ្នា ដែលអាចនាំទៅរកការច្នៃប្រឌិត (**គំនិតច្នៃប្រឌិត**) និង
- តាមរយៈការសិក្សាអំពីវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា យើងអាចអភិវឌ្ឍការយល់ដឹង និងការអត់ឱនឱ្យអ្នកដទៃកាន់តែច្រើន ហើយអាចជួយកាត់បន្ថយការរើសអើង (**ការយល់ដឹងពីអ្នកដទៃ**) ។

៣. តើអ្វីទៅជា ភាពចម្រុះ នៃ វប្បធម៌?	• ភាពខុសគ្នានៃវប្បធម៌ក្នុងសង្គម តំបន់ ឬពិភពលោកទាំងមូល។ • រួមមានភាសា សាសនា ជំនឿ ទំនៀមទម្លាប់ ប្រពៃណី អាហារនិងម្ហូប សិល្បៈ តន្ត្រីនិងរបាំ រចនាសម្ព័ន្ធគ្រួសារនិងបទដ្ឋានសង្គម និងការអនុវត្ត។ • នាំមកនូវទស្សនវិស័យ គំនិត និងបទពិសោធន៍ជាច្រើនដែលអាចមានប្រយោជន៍សម្រាប់ការច្នៃប្រឌិត ការដោះស្រាយបញ្ហា និងការស្វែងរកដំណោះស្រាយថ្មី។
៤. ហេតុអ្វីបានជា ភាពចម្រុះ នៃ វប្បធម៌ មានសារៈ សំខាន់?	សម្រាប់បុគ្គល៖ • មើលឃើញ និងយល់បានទូលំទូលាយពីពិភពលោក (ទស្សនវិស័យ) • ផ្លាស់ប្តូរគំនិត និងបទពិសោធន៍សម្បូរបែប ដែលនាំទៅរកការច្នៃប្រឌិតផ្សេងៗ (ភាពច្នៃប្រឌិត) • យល់ពីអារម្មណ៍ និងចិត្តអ្នកដទៃ ដែលនាំឱ្យមានទំនាក់ទំនងកាន់តែរឹងមាំ (ការយល់ចិត្ត) • រៀនអំពីវប្បធម៌ចម្រុះអាចនាំទៅរកការរីកចម្រើន និងការយល់ដឹងពីខ្លួនឯង (ជំរុញការលូតលាស់) សម្រាប់សង្គម៖ • បទពិសោធន៍ដែលបានចែករំលែក អាចធ្វើឱ្យសហគមន៍កាន់តែរឹងមាំ (តំណភ្ជាប់សង្គម) • ទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរណ៍ និងជំរុញពាណិជ្ជកម្ម (អត្ថប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ច) • កាត់បន្ថយការរើសអើង ហើយសង្គមកាន់តែទទួលយក និងស្វាគមន៍ចំពោះទស្សនៈចម្រុះ (ការអត់ឱន និងការយល់ដឹង) និង ចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍ អាចនាំឱ្យមានដំណោះស្រាយកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាពចំពោះបញ្ហាស្មុគស្មាញ (អត្ថប្រយោជន៍នៃការដោះស្រាយបញ្ហា) ។

៥. ហេតុអ្វីបានជា យើងត្រូវគោរព ពី ភាពចម្រុះ នៃ វប្បធម៌?	• ពង្រីកការយល់ដឹង រៀនវិធីថ្មីនៃការគិត និងការមើលឃើញពិភពលោកកាន់តែទូលាយ ដែលអាចនាំឱ្យមានការរីកលូតលាស់ផ្ទាល់ខ្លួន និងទស្សនៈពិភពលោកកាន់តែទូលំទូលាយ (ការរៀនសូត្រ និងការរីកចម្រើន) • ជំរុញការយល់ដឹង និងការអត់ឱន ដែលអាចជួយបង្កើតសង្គមមួយកាន់តែមានសន្តិភាព និងសុខដុមរមនា ហើយមនុស្សគ្រប់គ្នាមានអារម្មណ៍ថាមានតម្លៃ (សង្គមកាន់តែរឹងមាំ) • មនុស្សមកពីមជ្ឈដ្ឋានផ្សេងៗគ្នា នាំយកគំនិត និងបទពិសោធន៍ប្លែកៗ។ ភាពចម្រុះនៃការគិតនេះអាចនាំទៅរកដំណោះស្រាយប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិត (គំនិតច្នៃប្រឌិត) • តាមរយៈការឱ្យតម្លៃលើវប្បធម៌ផ្សេងទៀត យើងអាចយល់កាន់តែច្បាស់អំពីសង្គមមនុស្ស ហើយអាចជួយយើងបង្កើតទំនាក់ទំនងកាន់តែរឹងមាំ និងជៀសវាងការយល់ច្រឡំ (ការយល់ដឹងពីអ្នកដទៃ) • ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ធ្វើឱ្យពិភពលោកកាន់តែគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ និងរស់រវើក។ ការគោរពភាពចម្រុះមិនមានន័យថាយើងយល់ស្របជាមួយនឹងអ្វីគ្រប់យ៉ាងនោះទេ។ ប៉ុន្តែយើងត្រូវបើកចិត្តទូលាយ និងមានឆន្ទៈរៀនសូត្រពីអ្នកដទៃ។ វប្បធម៌នីមួយៗមានចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយរៀងៗខ្លួន (ពិភពលោកដ៏សម្បូរបែប) ។
---	---

សំណួរពិភាក្សា

១. តើអ្វីទៅជាភាពខុសគ្នា និងភាពដូចគ្នារបស់មនុស្ស?
២. ហេតុអ្វីបានជាភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌មានសារៈសំខាន់ ទាំងនៅកន្លែងធ្វើការ និងទាំងក្នុងការអប់រំ?
៣. តើយើងអាចគាំទ្រភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌បានដោយរបៀបណា?

Instruction:

1. Stay in the same group, spend about 15 minutes to discuss and answer the above questions.
2. Answers are based on each group's experiences and knowledge.
3. Present to the class after each group has finished their discussions.

VIDEO CLIPS

<https://youtu.be/YNOnFsnjYhY?si=ANpFVOvP5y9Byh17> (Life lessons sharing & respecting others)

<https://youtu.be/r79vAZ4XoV8?si=4F1DxUoC2ejX3vsU> (Motivational story about Raven)

<https://youtu.be/QbitkosBieA?si=60pmUaXf4f4oWI> 3 (The Two-headed Swan)

សំណួរ	ចម្លើយ
១. តើអ្វីទៅជា ភាពខុសគ្នា និង ភាពដូចគ្នា របស់មនុស្ស?	ភាពដូចគ្នារបស់មនុស្សគឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះដែលធ្វើឱ្យយើងតភ្ជាប់និងកសាងសង្គមមួយ ហើយភាពខុសគ្នារបស់យើងដែលធ្វើឱ្យពិភពលោកក្លាយជាកន្លែងដ៏គួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ និងរស់រវើក។ ភាពដូចគ្នា៖ (១) ជីវវិទ្យា ឬជីវសាស្ត្រ៖ មានរាងកាយជាមូលដ្ឋានដូចគ្នា មានដៃពីរ ជើងពីរ ហើយយើងក៏មានតម្រូវការជីវសាស្ត្រស្រដៀងគ្នាដែរ ដូចជាត្រូវការអាហារ ទឹក និងការគេង (២) សមត្ថភាពយល់ដឹង៖ មានសមត្ថភាពគិត ស្មុគស្មាញ ការដោះស្រាយបញ្ហា ការប្រាស្រ័យទាក់ទង និងអារម្មណ៍ ហើយយើងអាចរៀន និងសម្របខ្លួនទៅនឹងស្ថានភាពថ្មី និង (៣) សង្គមមនុស្ស៖ បង្កើតបានជាក្រុមគ្រួសារ សហគមន៍ និងសង្គម។ ភាពខុសគ្នា៖ (១) រូបរាងកាយ៖ មានគ្រប់ទម្រង់ គ្រប់ទំហំ ពណ៌ ប្រភេទសក់ និងទម្រង់មុខ (២) វប្បធម៌៖ មានជំនឿ ប្រពៃណី ទំនៀមទម្លាប់ ភាសា និងអាហាររៀងៗខ្លួន (៣) បុគ្គលិកលក្ខណៈ៖ មានភាពខុសប្លែកគ្នានៅក្នុងបុគ្គលិកលក្ខណៈ ចំណាប់អារម្មណ៍ ទេពកោសល្យ និងបទពិសោធន៍ជីវិត និង (៤) ការយល់ដឹង៖ មិនមែនគ្រប់គ្នារៀន ឬគិតដូចគ្នានោះទេ។ មនុស្សខ្លះមានភាពឡើងខ្ពស់ជាង ខណៈពេលដែលអ្នកផ្សេងទៀតមានភាពថ្លៃប្រឌិតជាង។ យើងមានចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយខុសៗគ្នាក្នុងរបៀបដែលយើងដំណើរការព័ត៌មាន។

២.
ហេតុអ្វីបានជា
ភាពចម្រុះ
នៃ
វប្បធម៌
មានសារៈ
សំខាន់
ទាំង
នៅកន្លែងធ្វើ
ការ
និង
ទាំងក្នុងការ
អប់រំ
?

នៅកន្លែងធ្វើការ៖

- នាំមកនូវទស្សនវិស័យ បទពិសោធន៍ និងវិធីសាស្ត្រដោះស្រាយបញ្ហាកាន់តែទូលំទូលាយ (បង្កើនការច្នៃប្រឌិត)
- ដោយផ្អែកលើទស្សនៈផ្សេងគ្នា ក្រុមអាចធ្វើការសម្រេចចិត្តបានល្អជាងមុន (ធ្វើការសម្រេចចិត្តបានប្រសើរ)
- កម្លាំងពលកម្មចម្រុះអាចនាំឱ្យទីផ្សារកាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព និងមានការអភិវឌ្ឍផលិតផល (យល់ដឹងពីទីផ្សារកាន់តែរឹងមាំ)
- និយោជិតមានអារម្មណ៍ថាមានតម្លៃ ហើយនេះនាំឱ្យមានការចូលរួម និងផលិតភាពកាន់តែខ្ពស់ (បង្កើនការចូលរួម)
- ក្រុមហ៊ុនដែលទទួលយកភាពចម្រុះត្រូវបានគេមើលឃើញថាមានភាពជឿនលឿន និងទាក់ទាញបានអ្នកមានទេពកោសល្យ (កេរ្តិ៍ឈ្មោះកាន់តែប្រសើរ)។

នៅក្នុងការអប់រំ៖

- លើកទឹកចិត្តសិស្សឱ្យអភិវឌ្ឍជំនាញការគិតប្រកបដោយការរិះគន់បែបស្ថាបនា (ធ្វើឱ្យប្រសើរនូវជំនាញក្នុងការគិត)
- សិស្សបង្កើតការយល់ចិត្ត និងការយល់ដឹងចំពោះអ្នកដទៃ ហើយនេះជំរុញឱ្យមានការអត់ឱន និងការគោរពនៅក្នុងសង្គម (យល់ចិត្ត និងយល់ដឹងកាន់តែច្រើន)
- កំណត់ការអប់រំដែលទទួលយកភាពចម្រុះ រៀបចំសិស្សឱ្យទទួលបានជោគជ័យនៅក្នុងកន្លែងការងារ សង្គម និងសកល (ការរៀបចំសម្រាប់ពិភពលោកចម្រុះ)
- ថ្នាក់រៀនចម្រុះបង្ហាញសិស្សនូវគំនិតនិងទស្សនៈថ្មី ដែលធ្វើឱ្យការរៀនសូត្រកាន់តែមានការចូលរួម (បរិយាកាសសិក្សាសម្បូរបែប)
- សិស្សរៀនប្រាស្រ័យទាក់ទងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពជាមួយមនុស្សមកពីមជ្ឈដ្ឋានផ្សេងៗគ្នា (អភិវឌ្ឍជំនាញទំនាក់ទំនង)។

ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ទាំងនៅកន្លែងធ្វើការនិងការអប់រំ ជំរុញការបង្កើតថ្មី ការយល់ដឹង និងរៀបចំបុគ្គលម្នាក់ៗសម្រាប់ភាពជោគជ័យនៅក្នុងពិភពទំនាក់ទំនងគ្នាកាន់តែខ្លាំងឡើង។ តាមរយៈការទទួលយកភាពចម្រុះ និងការបង្កើតបរិយាកាស យើងទាំងអស់គ្នាអាចទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីភាពសម្បូរបែបនៃបទពិសោធន៍របស់មនុស្ស។

៣.
តើ
យើងអាចគាំទ្រ
ភាពចម្រុះ
នៃវប្បធម៌
បាន
ដោយរបៀប
ណា?

ការគាំទ្រភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌គឺជាដំណើរការដែលកំពុងបន្ត។ តាមរយៈការបើកចិត្តទូលាយ ការគោរព និងមានឆន្ទៈក្នុងការសិក្សា យើងទាំងអស់គ្នាអាចរួមចំណែកក្នុងការបង្កើតពិភពលោកដែលប្រកបដោយបរិយាបន្ន និងរស់រវើកជាងមុន។ មានវិធីជាច្រើនដើម្បី គាំទ្រដល់ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ មិនថានៅកន្លែងធ្វើការ នៅសាលារៀន ឬក្នុងសហគមន៍។

ការអនុវត្តទូទៅ៖ (១) បើកចិត្តឱ្យទូលាយនិងមានឆន្ទៈក្នុងការរៀន៖ ចង់ដឹង ចង់ឃើញ ចង់យល់ និងបើកចំហចំពោះទស្សនៈផ្សេងៗ (២) អបអរសាទរភាពខុសគ្នានៃវប្បធម៌៖ រៀបចំ ឬចូលរួមក្នុងព្រឹត្តិការណ៍វប្បធម៌ដែលបង្ហាញពីភាពសម្បូរបែបនៃប្រពៃណីផ្សេងៗគ្នា។ សាកល្បងអាហារថ្មីៗ ស្តាប់តន្ត្រី និងស្វែងយល់អំពីទំនៀមទម្លាប់ផ្សេងទៀត (៣) លើកកម្ពស់ការប្រាស្រ័យទាក់ទង ប្រកបដោយការគោរព៖ ជៀសវាងការនិយាយលេងសើច ឬមតិយោបល់ដែលអាចប្រមាថដល់អ្នកដទៃ។ គាំទ្រគោលនយោបាយ ដែលលើកកម្ពស់ភាពចម្រុះ និងសមធម៌។

នៅកន្លែងធ្វើការ៖ (១) បណ្តុះបណ្តាលភាពចម្រុះ៖ វិនិយោគក្នុងកម្មវិធីបណ្តុះបណ្តាលដែលជួយបុគ្គលិកឱ្យយល់ និងពេញចិត្ត ចំពោះភាពខុសគ្នានៃវប្បធម៌ (២) ជ្រើសរើសបុគ្គលិកពហុវប្បធម៌៖ ស្វែងរកបេក្ខជនមកពីមជ្ឈដ្ឋានចម្រុះដើម្បីបង្កើតក្រុមដែលមាន សមត្ថភាព (៣) ធនធានបុគ្គលិក៖ ផ្តល់ឱកាសសម្រាប់បុគ្គលិកដើម្បីភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកផ្សេងទៀតដែលចែករំលែកមរតក វប្បធម៌របស់ពួកគេ (៤) ទទួលស្គាល់ និងប្រារព្ធពិធី៖ ទទួលស្គាល់ និងប្រារព្ធពិធីបុណ្យវប្បធម៌ និងប្រពៃណីនៅក្នុងកន្លែងធ្វើការ។

ក្នុងការអប់រំ៖ (១) កម្មវិធីសិក្សាចម្រុះ៖ រួមបញ្ចូលទស្សនវិស័យពហុវប្បធម៌ទៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សា ដើម្បីបង្ហាញសិស្សនូវវប្បធម៌ និង ប្រវត្តិផ្សេងៗគ្នា (២) វាគ្មិនឬភ្ញៀវ៖ អញ្ជើញវាគ្មិនមកពីមជ្ឈដ្ឋានចម្រុះដើម្បីចែករំលែកបទពិសោធន៍ជាមួយសិស្ស (៣) កម្មវិធី ផ្លាស់ប្តូរអន្តរជាតិ៖ លើកទឹកចិត្តឱ្យមានការចូលរួមរបស់និស្សិតនៅក្នុងកម្មវិធីផ្លាស់ប្តូរដើម្បីជំរុញការយល់ដឹងអន្តរវប្បធម៌ និង (៤) បង្រៀនដែលឆ្លើយតបតាមវប្បធម៌៖ គ្រូបង្រៀនអាចសម្របតាមវិធីសាស្ត្របង្រៀនដើម្បីបំពេញតម្រូវការ និងទម្រង់នៃការរៀនរបស់ សិស្សពីមជ្ឈដ្ឋានផ្សេងៗគ្នា។

សេចក្តីផ្តើម

អង្គការ UNESCO បានលើកឡើងនៅក្នុងសន្និសិទ្ធិថា **ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌** គឺជាមរតករបស់មនុស្សជាតិ ហើយ**ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌** គឺជាគន្លឹះនៃការអភិវឌ្ឍន៍មនុស្សប្រកបដោយនិរន្តរភាព។ តាមរយៈសមាហរណកម្មទាំងក្នុងតំបន់ និងសកលលោកជាបន្តបន្ទាប់ ប្រជាជនអាចធ្វើដំណើរ និងមានទំនាក់ទំនងគ្នាកាន់តែច្រើនឡើងនៅក្នុងវិស័យផ្សេងៗ។

និយមន័យ

ក. ភាពចម្រុះ និងភាពខុសគ្នា៖ គឺជា “ភាពខុសគ្នានៃគុណតម្លៃ ទស្សនៈ វប្បធម៌ ជំនឿ សាសនា ជនជាតិដើម ផ្លូវភេទ ជំនាញ ចំណេះដឹង និងបទពិសោធន៍ជីវិត របស់បុគ្គលម្នាក់ៗនៅក្នុងក្រុមណាមួយ”។ មនុស្សផ្សេងៗគ្នា មានការដឹកនាំជីវិត ចំណង់ចំណូលចិត្ត ការគិត ក្តីសង្ឃឹម ជំនឿ ការរំពឹងទុក និងទំនួលខុសត្រូវខុសគ្នា។ **ការគោរពចំពោះភាពចម្រុះ និងភាពខុសគ្នា** កំពុងក្លាយជាប្រធានបទដ៏សំខាន់ដែលទាក់ទាញការយកចិត្តទុកដាក់ពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន និងគ្រប់ភាគីពាក់ព័ន្ធ (យោងតាមគេហទំព័រ Wikipedia)។ យោងតាម Charter Institute ផ្នែកអភិវឌ្ឍន៍បុគ្គលិក **ភាពចម្រុះ និងភាពខុសគ្នា** ទទួលស្គាល់ថាប្រជាជនមកពីសាវតារផ្សេងៗគ្នា អាចនាំមកនូវគំនិត និងការយល់ឃើញថ្មីៗ ដែលអាចធ្វើឱ្យការបំពេញការងារ និងការងារទំនាក់ទំនង កាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព ហើយផលិតផល និងសេវាកម្ម កាន់តែល្អប្រសើរ។ **ភាពចម្រុះ និងភាពខុសគ្នា** ផ្តល់ឱ្យយើងរាល់គ្នានូវឱកាសដ៏សម្បូរបែបដើម្បីឈានទៅរកភាពល្អប្រសើរបំផុត ដោយមិនគិតពីពូជសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ អាយុ ពិការភាព ឬនិន្នាការភេទ។ **ភាពចម្រុះ** គឺជាអ្វីដែលធ្វើឱ្យពិភពលោកក្លាយជាកន្លែងដ៏ស្រស់ស្អាត។

ខ. ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌៖ ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ សំដៅទៅលើការមានវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា និងការគោរពភាពខុសគ្នានៃសង្គមមនុស្ស ឬវប្បធម៌នៅក្នុងតំបន់ជាក់លាក់មួយ ឬនៅក្នុងពិភពលោកទាំងមូល។ សង្គមវិទូ Dr. Caleb Rosado ដែលជាអ្នកជំនាញខាងភាពខុសប្លែកគ្នា និងវប្បធម៌ចម្រុះ បានពណ៌នាអត្ថន័យនៃវប្បធម៌ចម្រុះតាមលក្ខណៈ៧ចំណុចដូចខាងក្រោម៖

- 1. កត់សម្គាល់នូវភាពខុសប្លែកគ្នាដ៏ទូលំទូលាយនៃវប្បធម៌នីមួយៗ
- 2. ការគោរពចំពោះភាពខុសប្លែកគ្នា
- 3. ការទទួលស្គាល់នូវការបង្ហាញចេញមក និងការចូលរួមចំណែកពីវប្បធម៌ខុសៗគ្នា
- 4. ឱ្យតម្លៃដល់អ្វីដែលវប្បធម៌ដទៃមាន
- 5. លើកទឹកចិត្តឱ្យមានការចូលរួមចំណែកពីក្រុមផ្សេងៗគ្នា
- 6. ជួយមនុស្សឱ្យពង្រឹងខ្លួនឯង និងអ្នកដទៃដើម្បីឈានទៅដល់សក្តានុពលពេញលេញ តាមរយៈការត្រិះរិះឱ្យបានសព្វគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ពីភាពលម្អៀងទៅតាមគំនិតផ្ទាល់ខ្លួន
- 7. ជាជាងទ្រាំអត់សង្កត់ចិត្ត យើងគួរអបអរចំពោះភាពខុសប្លែកគ្នាទាំងនោះដើម្បីនាំចេញមកនូវសាមគ្គីភាពក្នុងចំណោមលក្ខណៈពិសេសខុសៗគ្នា។

ឧទាហរណ៍ នៅកន្លែងធ្វើការ៖ ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌គឺក្រុមមនុស្សដែលនិយាយច្រើនភាសា មនុស្សដែលមានអាយុខុសគ្នាតែកំពុងធ្វើការជាមួយគ្នា និងមានគោលនយោបាយច្បាស់លាស់ប្រឆាំងនឹងការរើសអើង។ល។ **នៅក្នុងទីតាំងសាលា៖** ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌គឺសិស្សមកពីជុំវិញពិភពលោកទទួលយកទាំងអស់គ្នា ជំនឿ សាសនា ទំនៀមទំលាប់ប្រពៃណី និងគាំទ្រសិស្សានុសិស្សក្នុងការចែករំលែកវប្បធម៌របស់ពួកគេជាមួយគ្នា។ល។

គ. សមាសភាគផ្សេងៗនៃភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌៖ ពិភពលោកយើងនេះ ពោរពេញទៅដោយមនុស្សដែលមានជំនឿសាសនា ប្រពៃណី និងរបៀបរស់នៅខុសៗគ្នា។ នៅក្នុងការអប់រំ និងវិជ្ជាជីវៈ ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ដល់មនុស្សគ្រប់គ្នា។ វាត្រួសត្រាយផ្លូវ សម្រាប់ដោះស្រាយបញ្ហាកាន់តែប្រសើរ ការយល់ចិត្ត និងការអាណិតអាសូរ កាន់តែច្រើន ការរៀនសូត្រកាន់តែស៊ីជម្រៅ និងការចូលទៅកាន់ពិភពលោកពីទស្សនៈផ្សេងគ្នា។ **ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌មានសមាសភាគផ្សេងៗដូចជា៖**

- ✓ ពូជសាសន៍
- ✓ ជនជាតិភាគតិច
- ✓ សាសនា
- ✓ ភាសា
- ✓ ភេទ អាយុ
- ✓ ឋានៈក្នុងសង្គម
- ✓ ការអប់រំ
- ✓ បុគ្គលិកលក្ខណៈភាព និង
- ✓ ពិការភាព ជាដើម។ល។

៣. ភាពដូចគ្នា និងភាពខុសគ្នារបស់មនុស្ស៖ មនុស្សលោកទូទៅដែលកំពុងរស់នៅលើពិភពលោកយើងនេះ មានជាតិសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ទំនៀមទំលាប់ ប្រពៃណី សាសនា ជំនឿ វប្បធម៌ និងភាសា ផ្សេងៗគ្នាក៏ពិតមែន **ប៉ុន្តែពួកគេមានបំណងដូចគ្នាតែមួយគត់** គឺការរស់នៅដោយមានអាហារបរិភោគគ្រប់គ្រាន់ ខោអាវស្លៀកពាក់ ជម្រកស្នាក់នៅ និងឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ រួមទាំងការទ្រទ្រង់ជីវិតសមរម្យ ដើម្បីមានកម្លាំង មានសេរីភាព និងមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរស់នៅ។ មនុស្សប្រភេទល្អ តែងតែទាក់ទាញរកមនុស្សប្រភេទល្អដូចគ្នា។ ជាក់ស្តែងយើងតែងឆ្ងល់ថា ហេតុអ្វីមនុស្សកោងកាចតែងមានក្រុមមិត្តភក្តិ បនភៀនជាមនុស្សកោងកាចដូចគ្នា? ការពិតទៅ សារជាតិមនុស្សប្រភេទណា ទាញរកមនុស្សប្រភេទដូចគ្នាឱ្យមករកគ្នា។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើអ្នកមានមនុស្សម្នាក់ដែលស្មោះត្រង់ និងល្អចំពោះអ្នកហើយ អ្នកមិនត្រូវកុហកមនុស្សទាំងនោះទេ ព្រោះការកុហកនេះអាចនឹងធ្វើឱ្យអ្នកដែលស្មោះត្រង់ នឹងអ្នកបាត់បង់ជំនឿ និងទំនុកចិត្តចំពោះរូបអ្នក។

ក. ភាពដូចគ្នារបស់មនុស្ស៖			ខ. ភាពខុសគ្នារបស់មនុស្ស៖		
1. អាហារបរិភោគ 2. ខោអាវស្លៀកពាក់ 3. ជម្រកស្នាក់នៅ			1. ជាតិសាសន៍	2. ពណ៌សម្បុរ	3. ទំនៀមទំលាប់
4. ឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ រួមទាំងការទ្រទ្រង់ជីវិតសមរម្យដើម្បីមានកម្លាំង មានសេរីភាព និងមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រាន់ក្នុងការរស់នៅ។			4. ប្រពៃណី	5. ជំនឿ	6. សាសនា
			7. វប្បធម៌ និង	8. ភាសា។	

គ. សារប្រយោជន៍នៃវប្បធម៌ និងភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌សម្រាប់ការរស់នៅរបស់យើង

វប្បធម៌កំណត់ពីឥរិយាបថ អត្តសញ្ញាណ និងរបៀបរស់នៅ (ភាសា ជំនឿ គុណតម្លៃ ទំនៀមទម្លាប់ ដែលត្រូវបានផ្ទេរបន្តពីមួយជំនាន់ទៅមួយជំនាន់ទៀត) ។ ការមានគំនិតខុសគ្នារវាងមនុស្សម្នាក់និងមនុស្សម្នាក់ទៀត ក្រុមមួយនិងក្រុមមួយទៀត សាសន៍មួយនិងសាសន៍មួយទៀត រហូតដល់ជាតិមួយនិងជាតិមួយទៀត ក្លាយជារឿងដែលចាំបាច់បំផុតដែលត្រូវយកមកពិចារណា។ បើមិនដូច្នោះទេ វានឹងក្លាយទៅជាបញ្ហាធំដែលនាំឱ្យកើតទៅជាទំនាស់ទាស់ទែងខ្វែងគំនិតគ្នា យកតែត្រូវរៀងខ្លួនមិនខាន។ នៅក្នុងយុគសម័យសកលភារូបនីយកម្ម មនុស្សគ្រប់រូបមានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងទូលំទូលាយដោយមិនប្រកាន់ជាតិសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ និងវប្បធម៌ ដែលជាហេតុនាំឱ្យវប្បធម៌ចម្រុះកាន់តែមានសារៈសំខាន់។ ការយល់ដឹងពីវប្បធម៌របស់អ្នកដទៃ ជួយធ្វើឱ្យ៖ (១) យើងយល់ពីទស្សនៈខុសៗគ្នារបស់មនុស្ស (២) យើងកំចាត់ចោលនូវផ្នត់គំនិតអវិជ្ជមាន និងការប្រកាន់យកតែគំនិតផ្ទាល់ខ្លួន ក្នុងការវាយតម្លៃទៅលើនរណាម្នាក់ ឬក្រុមមនុស្សណាមួយដែលខុសពីខ្លួន (៣) យើងទទួលស្គាល់ និងគោរពរបៀបរស់នៅដែលមានលក្ខណៈពិសេសដាច់ដោយឡែកពីគ្នា។ នៅពេលយើងទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកដទៃ យើងអាចកសាងស្ថានភាពទៅរកការជឿទុកចិត្ត គោរពឱ្យតម្លៃ និងស្វែងយល់ដោយមិនគិតពីភាពខុសគ្នានៃវប្បធម៌ និង (៤) ប្រទេសរបស់យើង ក្លាយទៅជាកន្លែងដែលកាន់តែគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ក្នុងការរស់នៅដោយសារមានមនុស្សដែលមានវប្បធម៌ខុសៗគ្នាចូលរួមចែករំលែកនូវចំណេះដឹង ភាសា ជំនាញ របៀបគិតថ្មីៗ និងបទពិសោធន៍ប្លែកៗគ្នា។

ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌មានអត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើននៅពេលដែលស្ថាប័នជឿជាក់លើអំណាចនៃភាពចម្រុះ៖

- 1. ភាពយោគយល់គ្នា៖ ការប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយបុគ្គលដែលមានវប្បធម៌ផ្សេងៗ ជំរុញឱ្យមានការយល់ចិត្ត និងបទពិសោធន៍។
- 2. ទំនុកចិត្ត និងការរីកចម្រើន៖ នៅពេលដែលសិស្សចូលរួមជាមួយមនុស្សមកពីវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា វាផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវទំនុកចិត្ត ភាពរឹងមាំ អត្តចរិត និងមោទនភាព។
- 3. ការសិក្សាស៊ីជម្រៅ៖ ស្ថាប័នដែលមានភាពចម្រុះ សិស្សមានឯកសិទ្ធិក្នុងការស្វែងយល់បន្ថែមអំពីមនុស្សនិងប្រវត្តិ និងធ្វើឱ្យការរៀនសូត្រកាន់តែគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ មានភាពទាក់ទាញ និងមានភាពស្វាហាប់។
- 4. រៀបចំសម្រាប់អនាគត៖ គ្រឹះស្ថានអប់រំដែលមានភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ រៀបចំសិស្សសម្រាប់អនាគតនៅកន្លែងធ្វើការរបស់ពួកគេ។

អត្ថប្រយោជន៍ផ្សេងៗទៀតនៃភាពចម្រុះវប្បធម៌ មានដូចជា៖

- ការអាណិត៖ នៅពេលអ្នកប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នានិងយល់ពីភាពខុសគ្នា វានឹងបង្កើនការអាណិតអាសូរ មិនមែនការវិនិច្ឆ័យទេ។
- ការច្នៃប្រឌិត៖ ទស្សនៈ និងការយល់ឃើញផ្សេងៗគ្នាលើពិភពលោក ជួយសម្រួលដល់ការគិតប្រកបដោយភាពច្នៃប្រឌិត។
- ផលិតភាព៖ មនុស្សដែលសម្រេចចិត្តរួមគ្នា ហើយមានរបៀបធ្វើការងារផ្ទាល់ខ្លួន នឹងមានផលិតភាពខ្ពស់។
- ឱកាសថ្មី៖ ភាពចម្រុះបើកទ្វារទៅរកឱកាសថ្មីៗជាច្រើន។
- ដោះស្រាយបញ្ហា៖ បញ្ហាប្រឈមត្រូវបានមនុស្សមកពីមជ្ឈដ្ឋានផ្សេងៗគ្នា រួមគ្នាដោះស្រាយបានកាន់តែប្រសើរឡើង ជាមួយនឹងមតិជាច្រើន។

៤. សារៈសំខាន់នៃសន្និសិទ្ធទូទៅរបស់អង្គការយូណេស្កូចំពោះវប្បធម៌ចម្រុះ

អង្គការ UNESCO បានប្រកាសគោលការណ៍ដែលមានខ្លឹមសារសង្ខេបថា **ការការពារភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌គឺជាការចាំបាច់ខាងសីលធម៌ដែលមិនអាចបំបែកចេញពីការគោរពសេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស** (ប្រការ៤-សិទ្ធិមនុស្សជាការធានាអំពីភាពចម្រុះវប្បធម៌)។ ប្រការ៣បានលើកឡើងថា **ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌គឺជាឫសគល់មួយនៃការអភិវឌ្ឍ ព្រមទាំងពង្រីកជម្រើស និងបើកចំហនូវឱកាសសម្រាប់មនុស្សគ្រប់គ្នា**។ សិទ្ធិវប្បធម៌គឺជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៃសិទ្ធិមនុស្ស ដែលមានលក្ខណៈជាសកលមិនអាចបំបែកបាន និងអាស្រ័យគ្នាទៅវិញទៅមក។ ការរីកដុះដាលនៃភាពចម្រុះប្រកបដោយការច្នៃប្រឌិត ទាមទារឱ្យមានការអនុវត្តពេញលេញនៃសិទ្ធិវប្បធម៌ដូចដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រា២៧ នៃសេចក្តីប្រកាសជាសកល ស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងក្នុងមាត្រា១៣ និង១៥ នៃកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងវប្បធម៌។ មនុស្សគ្រប់រូបគួរតែមានសិទ្ធិទទួលបានការអប់រំ និងការបណ្តុះបណ្តាលប្រកបដោយគុណភាព ដែលគោរពយ៉ាងពេញលេញនូវអត្តសញ្ញាណវប្បធម៌របស់ពួកគេ។ ហើយមនុស្សទាំងអស់ មានសិទ្ធិចូលរួមក្នុងជីវិតវប្បធម៌តាមជម្រើសរបស់ពួកគេ និងអនុវត្តវប្បធម៌ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេ ដោយគោរពសិទ្ធិមនុស្ស និងសេរីភាព ជាមូលដ្ឋាន (មាត្រា៥-សិទ្ធិវប្បធម៌ជាបរិយាកាសអំណោយផលសម្រាប់ភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌)។ នៅក្នុងសង្គមចម្រុះនៃវប្បធម៌ វាចាំបាច់ណាស់ក្នុងការធានាឱ្យមានអន្តរកម្មប្រកបដោយសុខដុមរមនាក្នុងចំណោមមនុស្សដែលមានពហុវប្បធម៌ក្នុងការរស់នៅជាមួយគ្នា (ប្រការ២-ពីភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ទៅជាពហុនិយមវប្បធម៌)។

សរុបសេចក្តីមក ខ្លឹមសាររួមនៃសន្និសិទ្ធរបស់ UNESCO គឺផ្ដោតលើចំណុចទាំងឡាយដូចខាងក្រោម៖

- ❖ មិនត្រូវវាយតម្លៃវប្បធម៌ដទៃផ្អែកតាមគំនិតលម្អៀងរបស់យើងទេ ប៉ុន្តែត្រូវរៀនឱ្យតម្លៃវប្បធម៌ និងទស្សនៈយល់ឃើញរបស់អ្នកដទៃ។ ឧទា- ពេលទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកមិនជំនាញខាងភាសាអង់គ្លេស យើងត្រូវដឹងថាកម្រិតនៃចំណេះដឹងផ្នែកភាសាអង់គ្លេសរបស់គេ គ្មានអ្វីទាក់ទងនឹងកម្រិតនៃភាពឈ្លាសវៃរបស់ពួកគេឡើយ។
- ❖ ចៀសវាងប្រកាន់ខ្ជាប់នូវផ្នត់គំនិតណាមួយមិនថាវិជ្ជមាន ឬអវិជ្ជមាន។ គំនិតដែលថា “ជនជាតិស្បែកស គឺពូកែ” ឬ “ជនជាតិអាស៊ីពូកែគិតលេខ” ទាំងនេះសុទ្ធតែមិនពិតសម្រាប់មនុស្សគ្រប់គ្នានោះទេ។ ទោះជនជាតិណាក៏ដោយគឺសុទ្ធតែមានមនុស្សពូកែនេះ ឬពូកែនោះ សុទ្ធតែមានប្រភេទនេះ ឬប្រភេទនោះ ហេតុនេះកុំប្រើប្រាស់ផ្នត់គំនិតផ្ទាល់ខ្លួនទៅវាយតម្លៃ។
- ❖ ត្រូវចេះកត់សម្គាល់ និងស្វែងយល់ថា ការយល់ឃើញនៅក្នុងក្រុមតូចៗដូចជា គ្រួសារ ភេទ ជំនឿ និងក្រុមដែលមាននិន្នាការដូចគ្នាផ្សេងទៀត គឺសុទ្ធតែបង្កើតទៅជាវប្បធម៌ខុសៗគ្នា ហើយជះឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងទៅលើឥរិយាបថរបស់មនុស្ស។ ដូច្នេះហើយ នៅពេលប្រឈមជាមួយអ្នកដែលបង្ហាញឥរិយាបថ ដែលមានលក្ខណៈអាត្មានិយម លម្អៀង ឬរើសអើងណាមួយនោះ អ្នកត្រូវតែប្រយ័ត្នប្រយែងជាមួយនឹងអាកប្បកិរិយារបស់អ្នកឱ្យមែនទែន។

៥. ការចូលរួមគាំទ្រភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌៖

- (១) បើកចិត្ត ស្តាប់ ពិចារណា និងស្វែងយល់ឱ្យបានទូលំទូលាយ
- (២) ស្វែងយល់ពីវប្បធម៌របស់ខ្លួនផ្ទាល់ជាមុនសិន មុននឹងឈានទៅស្វែងយល់ពីគុណតម្លៃនិងជំនឿរបស់អ្នកដទៃ
- (៣) ប្រាស្រ័យទាក់ទងជាមួយមនុស្សដែលមានវប្បធម៌ផ្សេងពីវប្បធម៌របស់អ្នក
- (៤) យល់ដឹងអំពីវប្បធម៌ដទៃតាមរយៈការអាននិងការធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយមនុស្សដែលមានវប្បធម៌ខុសៗគ្នាដោយមិនរើសអើង
។ ការចូលរួមក្នុងកម្មវិធីវប្បធម៌ផ្សេងៗក៏ជាឱកាសជួយយើងឱ្យបង្កើនចំណេះដឹង និងទទួលស្គាល់វប្បធម៌ដទៃដែរ
- (៥) ទទួលស្គាល់ថាភាពខុសគ្នាគឺមានប្រយោជន៍ជាងការបង្កគ្រោះថ្នាក់
- (៦) ចេះសហការ និងចេះធ្វើការជាមួយមនុស្សដែលមាន វប្បធម៌ខុសពីអ្នក
- (៧) ធ្វើដំណើរឱ្យបានច្រើនតាមដែលអាចធ្វើទៅបាន ដោយចូលរួមជាមួយសង្គមមនុស្សដែលមានវប្បធម៌ចម្រុះ និងស្វែងយល់អំពី
សារៈសំខាន់នៃវប្បធម៌ចម្រុះទាំងនោះ
- (៨) ចំណាយពេលអានអក្សរសិល្ប៍ឱ្យបានច្រើន និងរៀនពីវប្បធម៌ចម្រុះ
- (៩) តាមដាន ស្តាប់ និងស្វែងយល់ពីទំនៀមទំលាប់ ប្រពៃណី សាសនា ការរស់នៅ និងសិល្បៈនានា តាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ទាំង
ក្នុង និងក្រៅស្រុក
- (១០) រៀនភាសាបរទេសណាមួយ ក៏អាចជួយឱ្យអ្នកយល់បានច្រើនពីភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌ និងមានទំនាក់ទំនងបានទូលំទូលាយជា
មួយពិភពលោក និង
- (១១) ស្តាប់ ទទួលយក និងស្វាគមន៍រាល់មនុស្ស និងគំនិតទាំងឡាយដែលខុសពីគំនិត របស់អ្នកផ្ទាល់ដោយមិនរើសអើង។

POST TEST

១. តើពាក្យវប្បធម៌នៅក្នុងមេរៀននេះគឺជាអ្វី? ហេតុអ្វីបានជាវប្បធម៌មានសារៈសំខាន់?
២. តើអ្វីទៅជាភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌? ហេតុអ្វីបានជាភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌មានសារៈសំខាន់ទាំងនៅកន្លែងធ្វើការ និងទាំងក្នុងការអប់រំ?
៣. ហេតុអ្វីបានជាយើងត្រូវគោរពភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌?
៤. តើអ្វីទៅជាភាពខុសគ្នា និងភាពដូចគ្នារបស់មនុស្ស?
៥. តើយើងអាចគាំទ្រភាពចម្រុះនៃវប្បធម៌បានដោយរបៀបណា?

Each Group's Reflection:

1. Each group discuss and answer the above questions.
2. Write your answer on a piece of paper.
3. Submit your answered paper/s after you've finished.

៦. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ដើម្បីឈានទៅរកការរួមរស់នៅជាមួយគ្នាយ៉ាងសុខដុមរមនា ការយល់ដឹងពីវប្បធម៌ចម្រុះគឺសំខាន់ណាស់។ វាប្រៀបដូចជាសម្ព័ន្ធអ្នកមួយច្បាញមួយបានដែលកើតចេញពីការផ្សំគ្រឿងជាច្រើនមុខដូច្នោះដែរ។ ដូចពាក្យមួយឃ្លាថា “ភាពខុសប្លែកគ្នាគឺជាអ្វីដែលយើងមានដូចៗគ្នា។ សូមរីករាយជាមួយលក្ខណៈពិសេសនេះជារៀងរាល់ថ្ងៃ។”

VIDEO CLIP

https://www.youtube.com/watch?v=fciO_LVTDrQ (ASIAN DANCE)